

**Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké,
výzkumné, vývojové a inovační,
umělecké a další tvůrčí činnosti pro
oblast vysokých škol na období
2016 – 2020**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Preambule

Vysoké školy jsou nenahraditelnou součástí každé vyspělé a moderní společnosti. Vysoké školství významně přispělo a nadále přispívá k jejímu růstu kulturnímu i ekonomickému a přijímá svůj díl zodpovědnosti za další udržitelný rozvoj. Posláním každé vysoké školy je svým jedinečným dílem napomáhat budování demokratické, otevřené, tolerantní, soudržné, vzdělané a kulturní společnosti, stejně jako konkurenceschopnosti země a rozvoji ekonomiky založené na znalostech a inovacích.

Vysoké školy toto poslání naplňují skrze tři hlavní skupiny činností:

- vzdělávací činnost,
- tvůrčí činnosti,
- přímé společenské a odborné působení, neboli „třetí role“.

Přestože vzdělávací činnost je prvotní a nejvlastnější činností vysokých škol, všechny tři skupiny činností hrají svou nezanedbatelnou úlohu. Právě propojení vzdělávání, výzkumu, dalších tvůrčích činností a třetí role činí vysoké školy jedinečnými. Každá vysoká škola je jiná, každá má svůj nezaměnitelný profil a poslání a každá realizuje základní činnosti jiným způsobem a do jiné míry, ale každá plnohodnotně a vytrvale přispívá k naplňování sdílených akademických a společenských hodnot.

Vzdělávací činnost

Vysoká škola je jako vzdělávací instituce nejvyšším článkem vzdělávací soustavy České republiky. Vzdělávací činností vysokých škol se rozumí především takové aktivity, které přímo směřují k rozvoji znalostí, schopností a postojů studentů a připravují je na život v budoucím nepředvídatelném, náročném a dynamickém světě. Vzdělávací činnost může nabývat mnoha různých podob, od tradiční výuky pomocí přednášek, seminářů a samostatné přípravy, přes přímé zapojení studentů do tvůrčích činností či odborné praxe, až po formy projektové výuky, on-line vzdělávání a dalších moderních způsobů zvyšování způsobilostí studentů. Klíčovými výstupy vzdělávání jsou jak odborné, oborově specifické, znalosti a dovednosti, tak širší soubor přenositelných kompetencí včetně kreativity, kritického myšlení, měkkých dovedností a připravenosti pro další, celoživotní vzdělávání.

Kvalita vzdělávací činnosti vysoké školy je chápána především jako:

- přidaná hodnota pro každého studenta, tedy komplexní souhrn znalostí, dovedností a kompetencí, kterými je absolvent vybaven a které by nezískal, kdyby na vysoké škole nestudoval,
- relevance nabízeného vzdělání, tedy míra, v níž získané výsledky učení odpovídají potřebám pro život v 21. století,
- otevřenost vysoké školy vůči vnitřnímu i vnějšímu prostředí a schopnost reflektovat vzdělávací potřeby každého studenta, bez ohledu na jeho zázemí a s plným využitím jeho možností,
- soulad vzdělání s akademickými hodnotami a schopnost vysoké školy vychovávat samostatné, nezávislé a sebevědomé jedince kriticky přemýšlející o společnosti a aktivně přispívající k jejímu rozvoji.

Tvůrčí činnosti

Tvůrčí činnosti vysokých škol zahrnují pestrou škálu aktivit směřujících k získávání nových poznatků a k jejich aplikaci pro potřeby společnosti. Pod tvůrčí činnosti spadá zejména základní a aplikovaný výzkum, vývoj a inovace, umělecká tvorba a také transfer technologií, syntéza poznatků napříč disciplínami nebo tvorba studijních materiálů a veřejných vzdělávacích zdrojů. Vysoké školy při posouvání hranic neznámého a kritickém posuzování dosavadních poznatků spolupracují se všemi relevantními partnery a zaslouhují se o obousměrný přenos vědění mezi akademickou a aplikační sférou. Jedinečnou hodnotou vysokých škol je zapojení studentů do uvedených činností a výchova nových generací, která je klíčová pro rozvoj české vědy a ostatních tvůrčích odvětví.

Význam tvůrčích činností není možné poměřovat jen jejich objemem, ale především jejich kvalitou, tedy přínosem k obecnému rozvoji poznání, relevancí pro společnost, její kulturu a potřeby, a mírou srovnatelnosti odborné úrovně se špičkovými světovými pracovišti.

Přímé společenské a odborné působení vysokých škol

Vedle vzdělávací a tvůrčí činnosti je neméně důležitou rolí vysokých škol i jejich přímé společenské působení a obecně tzv. „třetí role“. Vysoké školy přispívají k šíření poznatků a hodnot ve společnosti mnoha různými způsoby a samy realizují odbornou činnost v oblasti svého působení. Spolu s dalšími aktéry spoluutvářejí prostor k veřejné diskusi a významně přispívají k jeho otevřenosti, kritičnosti, odbornosti a kultivovanosti.

* * *

Vysoké školy jsou místem, kde se setkávají, vzájemně učí a společně vytvářejí nové hodnoty lidé různých generací, národností, s různým zázemím a zkušenostmi, ale i s různými názory, očekáváními a ambicemi. Základem každé vysoké školy je akademická obec, kterou dohromady tvoří její studenti a akademičtí pracovníci. Vysoké školy jsou otevřenými a dynamickými institucemi reflektujícími, a aktivně utvářejícími, širší společenský vývoj v České republice i ve světě. Vysoké školy jsou prostorem neustálého kontaktu jak členů akademické obce mezi sebou –v rámci oborů i napříč jimi – tak mnoha dalších partnerů, včetně absolventů a zástupců zaměstnavatelů, veřejné správy nebo neziskového sektoru, ať už lokálních či mezinárodních.

Při plnění tohoto svého poslání se vysoké školy opírají o vysokou míru samosprávy, akademické svobody a práva a stabilní legislativní a ekonomické prostředí, které jim umožňuje dlouhodobě naplňovat stanovené cíle. Vysoké školy jsou silně autonomní instituce nesoucí vysokou zodpovědnost za kvalitu svých činností jak vůči všem členům akademické obce, tak vůči svým partnerům a celé společnosti.

Východiska Dlouhodobého záměru

Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2016 – 2020 (dále jen „Dlouhodobý záměr“) je klíčovým strategickým dokumentem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „Ministerstvo“) vymezujícím priority a hlavní plánovaná opatření v oblasti vysokoškolské politiky v období let 2016 až 2020.

Dlouhodobý záměr věcně navazuje na řadu koncepčních dokumentů, na národní úrovni zejména na Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 („Strategie 2020“), která byla přijata v roce 2014 jako zastřešující strategický dokument vymezující základní východiska pro dlouhodobé záměry všech stupňů vzdělávacího systému, včetně vysokého školství, i další koncepční materiály.

Strategie 2020 vytyčuje tři základní cíle: (1) snižovat nerovnosti ve vzdělávání, (2) podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad a (3) odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém. První cíl reaguje zejména na přetrvávající bariéry v přístupu ke vzdělávání pro žáky a studenty s nízkým socioekonomickým statusem a dalšími znevýhodněními, jako problém zmiňuje i narůstající studijní neúspěšnost a ne vždy dostatečnou dostupnost dalšího (celoživotního) vzdělávání. Ve druhém cíli se Strategie zaměřuje na připravenost akademických pracovníků na pedagogickou práci, požaduje srozumitelné popsání cílů vzdělávání na všech stupních, modernizaci systémů hodnocení studentů a upozorňuje i na potřebu věnovat více pozornosti přímému hodnocení kvality výuky (vedle výzkumu a dalších aspektů) na vysokých školách. Třetí cíl je orientován na problematiku strategického řízení, dostupnosti dat, roli výzkumu a inovací v oblasti vzdělávání a zmiňuje i potřebu zlepšení komunikace mezi aktéry.

Mezi další dokumenty na národní úrovni patří:

- Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2011 – 2015,
- Rámec rozvoje vysokého školství do roku 2020,
- Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti 2012 – 2020.

Na mezinárodní úrovni:

- Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání (Boloňská deklarace z 19. června 1999 a navazující komuniké),
- Strategie Evropa 2020,
- Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (ET 2020 – Education and Training 2020).

Klíčovou roli při přípravě Dlouhodobého záměru hrály strategické dokumenty jednotlivých vysokých škol na období 2011 až 2015, zejména jejich dlouhodobé záměry. Analýza současného stavu českého vysokého školství, včetně důležitých demografických a společenských východisek, je součástí výše zmíněného Rámce rozvoje vysokého školství do roku 2020. Zohledněny byly také další dostupné analytické materiály, odborné zprávy, směrnice a doporučení, obsažené mimo jiné v dokumentech:

- Standardy a směrnice pro zajištění kvality v Evropském prostoru terciárního vzdělávání, European Association for Quality Assurance in Higher Education (pracovní verze 2014),

- High Level Group on the Modernisation of Higher Education: Report to the European Commission on Improving the Quality of Teaching and Learning in Europe's Higher Education Institutions,
- Eurydice: Modernisation of Higher Education in Europe – Access, Retention and Employability 2014,
- tzv. country specific recommendations pro Českou republiku,
- zjištění a doporučení realizovaných individuálních projektů národních, zejména Q-RAM, KVALITA, KREDO, EFIN a EF-TRANS,
- výběrová šetření mezi studenty a absolventy českých vysokých škol, zejména EUROSTUDENT a REFLEX.

Dlouhodobý záměr vychází z návrhu novely zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) tak, jak byla předložena vládě ČR v listopadu 2014. V klíčových bodech přejímá její terminologii a věcně navazuje na v ní obsažené změny právního rámce.

Dlouhodobý záměr je zaměřen na omezený počet průřezových prioritních cílů, jejichž naplňování vyžaduje koordinaci několika různých opatření ve středně až dlouhodobé perspektivě. Na Dlouhodobý záměr navazují jeho každoročně vydávané Aktualizace, které jednak rozpracovávají plán provádění klíčových opatření pro daný rok, jednak rozšiřují seznam priorit o méně komplexní úkoly s jednoletou realizací a v neposlední řadě reagují na poslední vývoj v oblasti vysokého školství i v celé společnosti, na nová zjištění a analýzy a zohledňují i dosavadní průběh a výsledky reforem.

Aktualizace Dlouhodobého záměru budou doprovázeny soustavou vybraných ukazatelů vývoje vysokého školství, umožňující průběžné porovnání a hodnocení naplňování stanovených cílů.

Mise ministerstva

Obecné hodnoty, které určují směry ministerstva při ovlivňování vysokoškolských institucí v nejbližším minimálně pětiletém horizontu, jsou následující:

- **relevance** – vysokoškolské vzdělání musí být v souladu s požadavky a vývojovými tendencemi společnosti a zároveň zohledňovat přední světové trendy v aktivitách vysokoškolských institucí,
- **efektivnost** – kladení důrazu na výsledný užitek a jeho kvalitu při hospodárném vynakládání finančních prostředků s tím spojených,
- **dostupnost** – vysokoškolské vzdělání musí být dostupné zájemcům bez ohledu na pohlaví, příslušnost k sociálním, náboženským či etnickým skupinám a bez ohledu na jejich ekonomické či zdravotní omezení.

Klíčové strategické cíle ministerstva na období 2016 – 2020

Ministerstvo vědomo si toho, že na jedné straně je ústředním orgánem, který má ve své kompetenci vysoké školství i výzkum a vývoj a na druhé straně, že výrazné změny v tomto segmentu vyžadují konsenzus na politické i vládní úrovni, bude:

- využívat všech příležitostí pro přesvědčování politických i exekutivních orgánů státu o významu vysokoškolského vzdělání a výzkumu a nutnosti jeho posunu na úroveň vyspělých, ale i řady rychle se rozvíjejících ekonomik,
- usilovat o formulování moderní vládní strategie vysokého školství a vládní strategie výzkumu, která bude v souladu s výše uvedeným záměrem.

Pro období 2016 – 2020 budou ve strukturách ministerstva realizovány aktivity tak, aby byly naplněny níže uvedené strategické cíle ministerstva:

- zabezpečovat rozpočet vysokých škol jak v položce vzdělávací činnosti vysokých škol, tak v položce podpora výzkumu na vysokých školách, v tomto směru:
 - výše rozpočtu v r. 2014 je považována za nepodkročitelnou mez,
 - ministerstvo při vyjednávání o rozpočtu bude zdůrazňovat v první řadě vliv inflace v příslušném rozpočtu, následně mezinárodní srovnání, zejména pak výdaje zemí OECD na vysoké školy ve vazbě na HDP,
- rozpočet bude jednotlivým vysokým školám rozdělován způsobem, který podpoří jejich stabilitu, kvalitu a otevřenost; změny systému financování budou projednány s akademickou obcí prostřednictvím jejich reprezentací,
- po schválení novely vysokoškolského zákona zabezpečit jeho plynulé naplnění, zejména v oblasti akreditací,
- prosazovat výrazný posun českého vysokého školství od kvantity ke kvalitě,
- posilovat profilaci studijních programů mechanismem financování a nastavením akreditačních standardů pro jednotlivé profily,
- budovat informační základnu zaměřenou na vysokoškolský segment včetně informačních zdrojů o potřebách pracovních trhů směrem k absolventům vysokých škol,

- realizovat analýzy, benchmarkingové studie apod. hodnotící vývoj a komparace vysokého školství a výzkumu v segmentu vysokých škol s cílem poskytnout vysokým školám pomocí zpětné vazby možnosti rozvíjet svůj potenciál a zlepšovat kvalitu všech činností,
- udržovat a rozšiřovat mezinárodní kontakty realizované na vládní úrovni jak v oblasti vysokého školství, tak o oblasti výzkumu,
- angažovat se ve všech aktivitách (migrační politika, propagace v zahraničí apod.), které povedou ke zvýšení počtu zahraničních uchazečů s perspektivou úspěšného studia na českých vysokých školách,
- připravit v průběhu strategického období metodiku hodnocení vysokých škol a výzkumu,
- zabezpečit smysluplnou udržitelnost výzkumných center budovaných s podporou operačního programu výzkum a vývoj pro inovace (VaVpl centra),
- provést situační analýzu doktorského studia a na jejím základě navrhnout kroky ke zvýšení jeho kvality, které mohou směřovat i k jeho re-designu s cílem zajištění konkurenceschopnosti ČR v této oblasti,
- zhodnotit stav výzkumných aktivit v segmentu vysokých škol a určit hlavní směry, formy a rozsah možné podpory z operačního programu výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV),
- zhodnotit stav materiální infrastruktury vysokých škol (zejména s ohledem na podporu výzkumných aktivit) a určit směry podpory investic, rekonstrukcí a vybavení vysokých škol ze státního rozpočtu i OP VVV,
- zvýšit veřejnou dostupnost informací o vysokých školách, studijních programech a výzkumu,
- zahájit jednání s dalšími rezorty (zejména Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ministerstvem průmyslu a obchodu) o finančním zajištění těch činností vysokých škol, kterými vysoké školy naplňují úkoly v gesci těchto rezortů.

Prioritní cíle Dlouhodobého záměru na období 2016 – 2020

Prioritní cíle představují žádoucí stav českého vysokého školství, kterého chce ministerstvo svými opatřeními dosáhnout do roku 2020. Všechny návazné kroky Ministerstva uvedené v následující části dokumentu jsou těmto cílům podřízeny a jejich smyslem je vytvořit takové prostředí a podmínky pro vysoké školy, které k dosažení tohoto stavu povedou.

PRIORITNÍ CÍL 1: („Zajišťování kvality“) **Vysoké školy budou hrát zásadní roli v zajišťování kvality svých činností.** Autonomie vysokých škol je úzce spojena se zodpovědností za naplňování hodnot uvedených v Preambuli tohoto dokumentu vůči studentům, akademické obci a celé společnosti. Tato zodpovědnost bude realizována skrze silné a kompetentní strategické řízení vysokých škol, efektivní vnitřní mechanismy zajišťování kvality, jasnou profilaci studijních programů, posílenou diverzifikaci jednotlivých vysokých škol a dostupnost spolehlivých a srozumitelných informací pro studenty, uchazeče i veřejnost. Vysoké školy nastaví a budou udržovat vysoké standardy kvality všech svých činností, včetně nároků na kvalitu tvůrčích výstupů a na znalosti, dovednosti a kompetence absolventů studijních programů.

PRIORITNÍ CÍL 2: („Diverzita a dostupnost“) **Vysoké školy budou nabízet široký a diverzifikovaný přístup ke kvalitnímu vzdělávání.** Vzdělávací nabídka vysokých škol bude reflektovat potřeby, zájmy a možnosti široké populace studentů, včetně výjimečně nadaných. Diverzifikované vzdělávání umožní dosažení zřejmé přidané hodnoty pro znalosti, dovednosti a kompetence všech studentů, bez ohledu na jejich sociální a ekonomické zázemí, věk, národnost, předchozí vzdělávací či profesní zkušenost nebo zvláštní potřeby způsobené zdravotními či jinými obtížemi.

PRIORITNÍ CÍL 3: („Internacionalizace“) **Výuka i tvůrčí činnosti vysokých škol budou mít zřetelný mezinárodní charakter.** Internacionalizace vysokých škol nezahrnuje jen zapojení do mobilitních programů a krátké výjezdy studentů či omezeného počtu akademických pracovníků. Prostor na vysokých školách bude mít zřetelný mezinárodní charakter založený na plné integraci přijíždějících studentů a hostujících vyučujících do života akademické obce, intenzivních mezinárodních kontaktech v tvůrčích činnostech a zohledňování světového kontextu a zahraničních zkušeností při přípravě studijních programů.

PRIORITNÍ CÍL 4: („Relevance“) **Vysoké školy budou ve své činnosti reflektovat aktuální společenský vývoj, nejnovější vědecké poznatky a potřeby partnerů.** Vysoké školy budou v těsném a oboustranně otevřeném kontaktu s partnery na lokální, národní i mezinárodní úrovni, s absolventy, zaměstnavateli, vědeckými a akademickými institucemi i s neziskovým sektorem a veřejnou správou.

PRIORITNÍ CÍL 5: („Kvalitní a relevantní výzkum, vývoj a inovace“) **Výsledky výzkumu a vývoje na vysokých školách budou mezinárodně relevantní a efektivně přenášeny do aplikační sféry.** Výzkumná činnost vysokých škol bude hodnocena způsobem odrážejícím jak kvalitu a relevanci jejich výsledků, tak i její řízení, strategický rozvoj a míru internacionalizace. Bude zajištěna udržitelnost i efektivita využití výzkumných kapacit. Špičková pracoviště na vysokých školách budou ve velké míře zapojena do makro-regionálních, panevropských i globálních projektů a budou úspěšná v získávání prestižních mezinárodních grantů.

PRIORITNÍ CÍL 6: („Rozhodování založené na datech“) **Řízení vysokoškolské politiky i samotných vysokých škol bude koncepční, transparentní a založené na datech.** Ministerstvo bude hrát

nezpochybnitelnou úlohu ve směřování rozvoje celého systému vysokého školství a bude disponovat dostatečnými kapacitami pro analytickou a koncepční práci. Pro Ministerstvo, vysoké školy a další aktéry budou dostupné kvalitní, spolehlivé a systematicky využívané zdroje dat poskytující dostatek informací o vysokém školství.

PRIORITNÍ CÍL 7: („Efektivní financování“) **Financování vysokých škol bude stabilní, transparentní a efektivní.** Celkový objem veřejných výdajů na vysoké školství nebude klesat. Mechanismy výpočtu příspěvků budou transparentní, spravedlivé, předvídatelné v několikaletém horizontu a budou podporovat zvyšování kvality činností a diverzifikaci vysokých škol.

Plánovaná opatření

Pro dosažení výše uvedených cílů bude realizována řada opatření zahrnující všechny klíčové nástroje řízení vysokého školství. Komplexní povaha problémů vyvolává potřebu provázaných a vzájemně koordinovaných kroků ke zlepšení stavu českého vysokého školství. Zásahy do akreditačního procesu musí být v souladu s úpravami mechanismu financování vysokých škol a opatření směřující ke zvýšení otevřenosti nesmí být v rozporu se snahou o zvyšování kvality vzdělávacího procesu.

Níže uvedená opatření se vztahují na všechny vysoké školy v České republice, s výjimkou většiny plánovaných úprav mechanismů financování (zejména způsobu rozdělování příspěvku na činnost), které se dotknou pouze vysokých škol veřejných.

Prioritní cíl 1: Zajišťování kvality

Financování

Posílit principy financování podle kvality: Bude vyhodnocena schopnost stávajících mechanismů financování přispívat ke zvyšování kvality činností vysokých škol s ohledem na různorodost jejich profilů. Na základě této analýzy budou navrženy úpravy systému směřující zejména ke zvyšování vypovídací síly a spolehlivosti používaných indikátorů a snižování významu pouhého počtu studentů pro výpočet příspěvku.

Zohlednit specifika odlišných profilů studijních programů ve financování: Spravedlivé posouzení kvality vzdělávání vyžaduje odlišné hodnocení výstupů teoreticky orientovaných akademických programů a programů orientovaných na trh práce a profesní uplatnění. Zvláštní pozornost bude věnována systému financování uměleckých a doktorských studijních programů.

Akreditace

Poskytnout akreditačnímu úřadu podporu potřebnou pro jeho nezávislost a naplnění role v zajišťování kvality ve vysokém školství: Akreditačnímu úřadu bude poskytnuta materiální, organizační a odborná podpora pro jeho akreditační a hodnotící činnosti. Budou přijaty nové standardy stanovující podmínky pro akreditaci a prodloužení akreditace studijních programů a institucionální akreditaci. Hodnotitelé Akreditačního úřadu vstupující do akreditačního procesu budou vzdělávání tak, aby byla zajištěna kvalita obsahové i metodické stránky hodnocení.

Zavést tzv. „institucionální akreditace“ s důrazem na vnitřní zajišťování kvality: Vysokým školám s fungujícím systémem vnitřního zajišťování a hodnocení kvality svých činností, zejména vzdělávací činnosti, bude umožněno provádět akreditace a prodloužení akreditace studijních programů vnitřními procesy, bez nutnosti přímého posouzení akreditačním úřadem.

Podpořit profilaci studijních programů v akreditačním procesu: Kritéria pro akreditace různých profilů studijních programů budou odlišná, aby zohlednila jejich rozdílné cíle a zdůraznila specifika spojená například s potřebou spolupráce s aplikační sférou (zapojení externích partnerů do přípravy studijních programů a odborníků z praxe do výuky) u profesních programů nebo návazností náplně studia na vlastní tvůrčí výkon pracoviště u akademických programů.

Zdůraznit roli hodnocení kvality výuky v akreditačním procesu: Akreditační úřad při posuzování studijních programů nebude zohledňovat pouze vstupy (materiální zabezpečení, počty akademických

pracovníků apod.) a případně výstupy (zaměstnanost absolventů, publikace, umělecké realizace apod.), ale dostatečnou pozornost bude věnovat i samotné podobě a kvalitě výuky. K jejímu zjišťování budou sloužit mimo jiné návštěvy hodnotitelů přímo na vysoké škole.

Informace

Zlepšit veřejnou dostupnost informací o vysokých školách a jejich studijních programech:

Zlepšením dostupnosti informací bude posílena veřejná kontrola vysokých škol a jejich odpovědnost vůči vnějším partnerům. Vybudováním informačního systému a standardů pro předávání a zveřejňování informací bude zajištěn lepší přístup uchazečů k relevantním datům, který zvýší jejich schopnost posuzovat kvalitu nabídky vysokých škol a vybírat si obor podle individuálních preferencí.

Zlepšit dostupnost dat o kvalitě činnosti: Bude věnována významná péče zvyšování relevance a validity dat o kvalitě vysokých škol, což umožní mimo jiné i zlepšení mechanismů financování.

Další opatření

Projednat s vysokými školami jejich strategické dokumenty: Ministerstvo bude se zástupci vysokých škol pravidelně projednat jejich strategické dokumenty, zejména dlouhodobé záměry ve smyslu § 21 odst. 1 písm. b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), pro udržení vzájemné informovanosti o identifikovaných problémech a navrhovaných řešeních. Součástí projednání bude diskuse o strategických cílech a vizi rozvoje vysoké školy a jejich souvislosti s národní vizí rozvoje vysokoškolského sektoru. Na žádost příslušné vysoké školy mohou být k jednání přizváni i zástupci dalších aktérů.

Dokončit a zavést Národní kvalifikační rámec pro terciární vzdělávání: Tvorba a rozvoj Národního kvalifikačního rámce budou založeny na popisech výsledků učení v jednotlivých stupních studia, čímž vytvoří mimo jiné základnu pro procesy vnitřního i vnějšího zajišťování kvality. Propojení kvalifikačního rámce s obdobnými zahraničními dokumenty pomocí Evropského rámce kvalifikací (EQF) a Kvalifikačního rámce Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání (QF-EHEA) přispěje k rozvoji systému ECTS, mezinárodních mobilit a zjednoduší proces uznávání studia v zahraničí pro potřeby dalšího studia i pracovního uplatnění. Kvalifikační rámec pro oblast vysokého školství bude přijat jako součást národního dokumentu zahrnujícího všechny úrovně vzdělávání (Národní program vzdělávání).

Provést situační analýzu doktorského studia a přijmout kroky ke zvýšení jeho kvality: Provést retrospektivní analýzu doktorského studia, která by zhodnotila jak kvantitativní aspekt doktorského studia (počty přijatých studentů, počty absolventů, propustnost, délku studia, směřování absolventů finanční výdaje směřované do doktorského studia), tak kvalitativní aspekt (úroveň absolventů, jejich faktické uplatnění ve výzkumu, na vysokých školách) i navazující programy pro post-doktorandy. Na jejím základě přijmout kroky ke zvýšení kvality doktorského studia, které mohou znamenat i radikální změny v současném systému podpory doktorských studijních programů.

Doporučení pro vysoké školy

Zaměřit se na rozvíjení systémů vnitřního zajišťování kvality: Mechanismy vnitřního zajišťování kvality by měly být systematicky zdokonalovány a zefektivňovány a průběžně musí být rozvíjeno, rozšiřováno a posilováno i hodnocení kvality činností ze strany studentů, absolventů a vnějších partnerů. Na zajištění systému by měly být vyhrazeny adekvátní finanční prostředky a personální

kapacity. Hodnocení kvality studijních programů by mělo zohledňovat jejich profil, odborné zaměření a strategický záměr jejich dalšího rozvoje. Hodnocení kvality pro potřeby řízení vysoké školy by mělo zahrnovat jak evaluaci výstupů a výsledků, tak vnitřních procesů jako klíčových předpokladů pro jejich dosažení.

Využívat metodiky výsledků učení („learning outcomes“) při přípravě, realizaci i hodnocení studijních programů: Stanovení konkrétních výsledků učení – toho, co by měli studenti znát, čemu by měli rozumět a co by měli být schopni dělat po úspěšném dokončení procesu učení – by mělo být součástí přípravy každého jednotlivého studijního kurzu (předmětu) i celého studijního programu, směřovat k provázanosti mezi jednotlivými součástmi studia a posilovat orientaci všech dílčích předmětů na hlavní cíle celého studijního programu. Následné uskutečňování studijního programu, včetně volby způsobů výuky a hodnocení studentů, by mělo být vědomě zaměřeno na dosahování těchto očekávaných výsledků učení.

V rámci vnitřního zajišťování kvality upřednostňovat zaměření na skutečný výkon činností a jejich výsledky před důrazem na formální nároky: Vysoké školy by se ve svých pravidlech pro vnitřní hodnocení neměly omezovat jen na sledování formálních kritérií, jako jsou počty publikací, uměleckých realizací nebo kvalifikační struktura akademických pracovníků, ale měly by využívat i metody hodnocení kvality samotného výkonu činností vysoké školy. K němu mohou použít širokou škálu nástrojů, v hodnocení vzdělávací činnosti mimo jiné přímé pozorování výuky (hospitace), rozhovory s vyučujícími i studenty, ověřování a porovnávání skutečných výsledků učení, tedy znalostí, dovedností a způsobilostí absolventů studijních programů, hodnocení kvality kvalifikačních prací nebo ověřování uplatnitelnosti absolventů na trhu práce či v dalším studiu. V případě tvůrčích činností by měly využívat metod zpětné vazby („peer review“) zohledňujících skutečný přínos výsledků pro rozvoj a šíření poznání a naplňování cílů vysoké školy.

Do přípravy strategických dokumentů, včetně akreditačních spisů, zapojit širokou skupinu partnerů: Studenti, akademičtí i neakademičtí pracovníci, vnější partneři a odborníci by měli být zapojeni do celého procesu přípravy strategických dokumentů.

Pro ověřování kvality výsledků svých činností využívat mimo jiné mezinárodní žebříčky vysokých škol, včetně oborově specifických: Vysoké školy by měly hledat inspiraci u srovnatelných zahraničních institucí, kterým se daří skrze zvyšování výkonu a udržování vysokých standardů kvality budovat a udržovat mezinárodní reputaci.

Prioritní cíl 2: Diverzita a dostupnost

Financování

Finančně podporovat znevýhodněné studenty: Existující systém stipendií bude vyhodnocen, aktualizován a rozšířen tak, aby efektivně umožňoval studium zájemcům, kteří si ho nemohou dovolit z finančních důvodů.

Finančně podporovat školy umožňující přístup specifických skupin studentů: Zvýšené finanční náklady škol podporujících ve studiu studenty se specifickými potřebami a problémy, včetně studentů s nižším socio-ekonomickým statusem, rodičů s dětmi, příslušníků jazykových a etnických minorit, studentů se specifickými vzdělávacími potřebami a zdravotními obtížemi a studentů získávajících další vzdělání při zaměstnání („specifické skupiny studentů“) budou kompenzovány

v příspěvku ze státního rozpočtu. Finančně budou podporovány i projekty zaměřené na posilování kapacit pro jejich vzdělávání, od budování bezbariérových přístupů po organizaci vyrovnávacích kurzů pro uchazeče ze sociálně vyloučených komunit.

Akreditace

Zahrnout požadavky na poradenství a podporu specifických skupin studentů do standardů pro institucionální akreditace: Školy usilující o získání institucionální akreditace budou muset kromě jiných procesů zajišťování kvality demonstrovat i fungující systém poradenství a podpory studentů.

Posuzovat politiky vysokých škol v oblasti přístupu ke studiu a studijní úspěšnosti v rámci žádostí o institucionální akreditace: Součástí požadovaných systémů vnitřního zajišťování kvality vysokých škol bude i zkoumání a postupné odstraňování zjevných i skrytých sociálních a dalších bariér v přístupu ke studiu. Vysoké školy budou mít povinnost zabývat se také vývojem a příčinami studijní neúspěšnosti.

Informace

Zavést systematický monitoring přístupu ke studiu a průchodu jím: Bude posílena dostupnost a využitelnost dat o přístupu k vysokoškolskému vzdělání, průchodu studentů systémem, studijní úspěšnosti, účasti na zahraničních mobilitách a uplatnění absolventů. Systém integrující informace z různých zdrojů umožní propojení dat o studentovi od střední školy až po trh práce a vytvoří unikátní příležitost pro identifikaci dobré praxe i příčin problémů.

Další opatření

Vyhodnotit a zvýšit kvalitu a relevanci kombinovaných a distančních studií: Bude vytvořena analýza, nakolik existující kombinované a distanční formy studia naplňují potřeby studentů, umožňují jejich široký přístup a poskytují zřejmou přidanou hodnotu pro jejich znalosti, dovednosti a kompetence. Na základě diskuse s vysokými školami budou identifikovány příklady dobré praxe a možná zlepšení, včetně dalšího využití potenciálu ICT ve výuce, směřující k zajištění vysoké kvality a relevance studia kombinované s flexibilitou pro studenty. Opatření na národní úrovni mohou, podpoří-li jejich užitečnost analýza, zahrnovat i úpravu pravidel pro vyměňování poplatku za překročení standardní doby studia, úpravu specifických akreditačních požadavků pro kombinovaná studia nebo finanční podporu vývoje elektronických studijních podpor za spolupráce více vysokých škol, včetně zahraničních.

Identifikovat příčiny rostoucí studijní neúspěšnosti: Ministerstvo ve spolupráci s vysokými školami na základě empirických dat zpracuje analýzu příčin a důsledků studijní neúspěšnosti a otevře debatu, kde a za jakých podmínek je neúspěšnost problematikým jevem, který je žádoucí omezit. Na základě příkladů dobré praxe a s ohledem na specifika jednotlivých vysokých škol a oborů budou navržena opatření vedoucí ke zvýšení úspěšnosti bez poklesu kvality.

Systematicky spolupracovat s nižšími stupni vzdělávacího systému: Prostřednictvím spolupráce mezi vysokým a středním školstvím bude posilována schopnost nižších stupňů vzdělávání připravovat žáky na další učení a studium na vysoké škole. Zástupci vysokých škol budou zapojeni do koncepčního rozvoje a směřování kurikulárních dokumentů pro nižší stupně vzdělávání (Rámcové vzdělávací programy).

Přijmout doporučení pro uznávání výsledků předchozího učení: Na základě dosavadních zkušeností vysokých škol a příkladů dobré praxe bude připraveno doporučení jak a do jaké míry ověřovat a uznávat jako součást studia předměty absolvované na jiných vysokých školách, včetně zahraničních, a kompetence získané mimo formální vzdělávání, například výsledky praxí a stáží.

Doporučení pro vysoké školy

Vyhodnocovat přístup jednotlivých znevýhodněných skupin ke vzdělání na dané vysoké škole: Vysoké školy by měly mít přehled o struktuře svých studentů, zastoupení znevýhodněných skupin (v míře umožněné platným právním řádem) a problémech, se kterými se potýkají při průchodu studiem.

Poskytovat kvalitní poradenské služby v otázkách studia, profesní kariéry, osobní a sociální situace a dalších: Poradenství, jak formálního tak neformálního charakteru, by mělo být dostupné i zájemcům o studium a zaměstnancům vysokých škol. Poradenství by mělo být zaměřeno na získávání zájemců o studium, snižování studijní neúspěšnosti, zkvalitňování poskytovaného vzdělání a zlepšování uplatnění absolventů na trhu práce. Poradenské služby by měly být uzpůsobeny i potřebám studentů ze znevýhodněných skupin. Vysoké školy by měly soustavně rozvíjet odborné způsobilosti pracovníků zodpovědných za poradenství.

Cíleně vyhledávat a rozvíjet nadání studentů: Vysoké školy by měly usilovat o aktivní rozpoznávání specifického individuálního nadání studentů pomocí širokého spektra nástrojů. Nadání studentů by mělo být individuálně rozvíjeno tak, aby každému umožnilo maximálně využít jeho potenciál.

Rozvíjet systémy elektronických studijních opor a využívat jejich potenciálu pro vzdělávání specifických skupin studentů: Vysoké školy by měly nadále rozvíjet jak metody a technologie, tak obsahy elektronických studijních opor a hledat další možnosti jejich využití pro zefektivnění a individualizaci vzdělávacího procesu. Využity a dále rozvíjeny by měly být i veřejně přístupné otevřené vzdělávací zdroje, včetně zahraničních. Vysoké školy by také měly aktivně přispívat k šíření vědění ve společnosti, a naplňování svého poslání, rozšiřováním neomezeného veřejného přístupu ke studijním materiálům.

Prioritní cíl 3: Internacionalizace

Financování

Zohledňovat míru internacionalizace výuky ve výpočtu příspěvku: Kromě existujících ukazatelů zaměřených na mezinárodní mobility budou hledány způsoby jak spravedlivě ohodnotit i další aspekty internacionalizace, včetně podílu na mezinárodních projektech (vědeckých, uměleckých a dalších) a zapojení vyučujících s dlouhou zahraniční zkušeností do výuky.

Zvláštním finančním nástrojem podpořit mobility studentů i akademických pracovníků: Získávání zahraničních zkušeností, od krátkých výjezdů, přes jedno- či dvousemestrální pobyty, až po pracovní stáže a další formy mezinárodní spolupráce, bude podporováno zvláštním dofinancováním existujících programů. Cílem opatření je zvýšit počty osob těžících z možnosti získání zahraničních zkušeností, snížit sociální bariéry v přístupu k mobilityním programům a celkově posílit internacionalizaci českého vysokého školství.

Podpořit společné studijní programy: Studijní programy zaštiťované více institucemi, včetně zahraničních („joint degree“), budou adekvátně financovány.

Akreditace

Zohlednit internacionalizaci při akreditaci studijních programů: Vybrané aspekty internacionalizace výuky (například zahraniční vyučující, předměty v cizích jazycích, semestry vyhrazené pro zahraniční mobility nebo zapojení do mezinárodních projektů) budou zohledněny při akreditaci studijních programů, diferencovaně podle jejich typu, profilu a zaměření. Budou vytvořeny standardy pro akreditaci společných (joint degree) studijních programů.

Plně uznávat jazykové kompetence jako jeden z nutných výsledků učení u bakalářských studijních programů: Při akreditaci bakalářských studijních programů bude zohledněna potřeba rozvíjet schopnosti studentů plyně komunikovat v alespoň jednom světovém jazyce, včetně odborných témat. Tohoto může být dosahováno jak samotnou výukou cizích jazyků, tak zapojením studentů do programů mezinárodních mobilit nebo zahrnutím dostatečného množství předmětů, literatury a dalších vzdělávacích zkušeností v cizích jazycích do náplně studijního programu.

Informace

Vytvořit společný portál pro mezinárodní prezentaci vysokých škol: Portál bude fungovat jako nástroj sdílení dobré praxe, umožní snazší přístup k informacím pro zahraniční zájemce o vysokoškolské vzdělávání a tím i usnadní přístup k jednotlivým vysokým školám v České republice.

Doporučení pro vysoké školy

Reflektovat zahraniční studijní pobyty studentů ve studijních plánech: Zahraniční studijní pobyty by neměly komplikovat dokončení studia ve standardní době. Studijní plány proto musí počítat s možností účasti na jedno- nebo dvousemestrálním mobilním programu. Stejně tak je žádoucí vybírat takové partnerské instituce a studijní programy, ze kterých bude možné studentům uznat udělené kredity a absolvované předměty, jak z hlediska jejich kvality, tak věcné podobnosti.

Hlouběji integrovat zahraniční členy akademické obce do jejího života: Vysoké školy by měly naplno využívat potenciál, který představují zahraniční studenti a vyučující, kteří jsou dlouhodobě i krátkodobě členy jejich akademické obce. Propojení s domácími členy akademické obce v rámci studijních a výzkumných aktivit i mimo ně by mělo směřovat k prohloubení internacionalizace vysoké školy. Systematizováno by mělo být i využívání zkušeností mezinárodních studentů a jejich znalostí o koncepci srovnatelných oborů v zahraničí, soudobých trendech v metodách výuky.

Zaměřit spolupráci na prioritní teritoria: Na základě vyhodnocení potenciálu pro úspěšnou spolupráci by si vysoké školy měly vytyčit svá prioritní cílová teritoria, na ně zaměřit nábor zahraničních studentů i pracovníků a v nich přednostně hledat partnery pro výzkumné, vývojové a umělecké projekty a společně poskytované studijní programy.

Při tvorbě strategických dokumentů vycházet ze zahraničních zdrojů: Vysoké školy by se měly při tvorbě svých strategických dokumentů, nejen v oblasti internacionalizace, a při nastavování vnitřních systémů zajišťování kvality inspirovat zahraničními zkušenostmi a dokumenty mezinárodních organizací, ať už vytvořenými institucemi Evropské unie, asociacemi univerzit, výzkumnými pracovišti nebo dalšími partnery.

Prioritní cíl 4: Relevance

Financování

Finančně podpořit inovace všech činností vysokých škol: Inovace a aktualizace činností, včetně přizpůsobování obsahu a formy studijních programů potřebám společnosti a nejnovějším trendům, budou podporovány jak ze státního rozpočtu (Institucionální program), tak z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání. Zvláštní pozornost bude věnována využívání možností nových technologií, včetně digitalizace vzdělávací nabídky.

Akreditace

Zohlednit zapojení vnějších aktérů do přípravy studijních programů v akreditačním procesu: Konzultace se zaměstnavateli, lokálními aktéry a dalšími partnery budou považovány za samozřejmou součást procesu přípravy studijních programů. Současně ale zůstane zodpovědností vysoké školy, jak tento proces zorganizuje, které aktéry vyhodnotí jako relevantní a jakým způsobem provede syntézu jejich požadavků, názorů a hodnocení. Zavedení nároků na konzultace nesmí významně zvýšit administrativní náročnost akreditačního procesu.

Zahrnout komunikaci s vnějšími partnery jako jeden z klíčových procesů vnitřního zajišťování kvality do standardů pro institucionální akreditace.

Informace

Zlepšit spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí a dalšími rezorty při vyhodnocování relevance výsledků vzdělávání: Sdílení dat, analýz a zkušeností s partnerskými resorty bude posíleno, zejména za účelem systematického vyhodnocování potřeb trhu práce, uplatnění absolventů a relevance dosahovaných výsledků učení.

Shromažďovat informace o příkladech dobré praxe a uskutečněných inovacích vzdělávací, tvůrčí a dalších činností vysokých škol: Opatření realizovaná vysokými školami za účelem zvýšení kvality a relevance činností, včetně zlepšení uplatnitelnosti absolventů, budou sledována a pravidelně zveřejňována s cílem popularizovat příklady dobré praxe a zvýšit informovanost o přínosných projektech na vysokých školách.

Doporučení pro vysoké školy

Kromě tradičních akademických dovedností klást důraz i na jazykové dovednosti a další přenositelné kompetence absolventů: Přenositelné kompetence, např. schopnost efektivně komunikovat, řešit problémy a být kreativní, samostatně se učit, pracovat v týmu, ovládat moderní technologie či komunikovat v cizím jazyce, jsou klíčové pro uplatnění absolventů a měly by proto být na vysokých školách rozvíjeny.

Zapojovat ve větší míře relevantní aktéry do hodnocení a zlepšování svých činností: Do hodnocení kvality činností by měli být zapojováni všichni relevantní aktéři, včetně například současných i bývalých studentů a zástupců zaměstnavatelů v případě vzdělávací činnosti, uživatelů výsledků a odborných partnerů v případě tvůrčích činností a sociálních partnerů v případě třetí role. Procesy hodnocení by měly směřovat k identifikaci problematických bodů, na které budou směřována další opatření.

Svou vzdělávací, výzkumnou, vývojovou, uměleckou i další činností reagovat na lokální, regionální, celostátní i mezinárodní podmínky a problémy: Vysoké školy by se měly při realizaci svých činností orientovat nejen na palčivá národní a globální témata, ale také přispívat k řešení problémů a využívat příležitostí své obce a regionu, ať už v ekonomické, sociální, kulturní, environmentální nebo technologické oblasti. K tomu může sloužit celá řada prostředků, od výzkumné analýzy situace, přes její uměleckou reflexi, vývoj inovací na míru potřeb konkrétní oblasti, odborné konzultace, přímé zapojení do činnosti samosprávy nebo propojení odborných stáží studentů s problémy regionu, až po organizaci kurzů projektovou formou nabízející studentům zkušenost s řešením reálných problémů konkrétních lidí a institucí.

V rámci vnitřního zajišťování kvality činností budovat centra podpory akademických i neakademických pracovníků: Centra podpory by měla představovat podpůrnou základnu pro profesní a odborný růst pracovníků vysoké školy a zvyšování jejich kompetencí jak ve vzdělávání, tak v tvůrčích a dalších činnostech, včetně valorizace výsledků.

Prioritní cíl 5: Kvalitní a relevantní výzkum, vývoj a inovace

Financování

Připravit novou metodiku hodnocení pro účely financování, která bude podporovat excelentní výzkum vysoké společenské a ekonomické relevance: Za účelem zkvalitnění evaluační kultury výzkumu, vývoje a inovace v ČR a jejich financování vypracuje Ministerstvo zcela novou metodiku hodnocení výsledků a institucionálního financování výzkumných organizací. Nová metodika bude připravena v rámci Individuálního projektu národního IPn Metodika v úzké spolupráci se všemi relevantními partnery z výzkumného sektoru. Metodika bude zohledňovat postavení a roli různých typů výzkumných organizací, zavede principy hodnocení výsledků na základě informovaného mezinárodního peer-review a při hodnocení výsledků výzkumu, vývoje a inovací bude zohledňovat mezioborové rozdíly. V neposlední řadě se nová metodika nebude soustřeďovat výlučně na retrospektivní evaluaci dosažených výsledků, ale hodnocení bude podrobena i řada ostatních aspektů, včetně kvality řízení, strategického rozvoje nebo zapojení do mezinárodních aktivit.

Prostřednictvím specifických dotačních nástrojů podporovat internacionalizaci výzkumu a vývoje na vysokých školách: Ministerstvo bude podporovat zapojování vysokých škol do mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji prostřednictvím dotačních titulů zaměřených na podporu integrace výzkumných kapacit do výzkumných infrastruktur panevropského a globálního významu, zapojování výzkumných subjektů ČR do projektů rámcového programu EU pro výzkum a inovace Horizont 2020 (2014 – 2020) a participaci v multilaterálních a bilaterálních programech mezivládní úrovně. Ministerstvo bude finančně podporovat také reintegraci excelentních českých výzkumných pracovníků působících v zahraničí zpět do prostředí ČR, resp. stimulovat špičkové zahraniční výzkumné pracovníky k dlouhodobému působení v ČR.

Stimulovat efektivní nakládání s výsledky výzkumu a vývoje, jejich přenos do praxe a komercializaci: Ministerstvo bude podporovat činnosti vysokých škol v oblasti transferu znalostí a komercializace výsledků výzkumu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání. Podpořena bude mimo jiné horizontální (tj. mezisektorová) mobilita studentů

a akademických pracovníků a jejich vzdělávání směřující k rozvoji kompetencí pro inovační podnikání a komerční využití výsledků výzkumu a vývoje, stejně jako činnost center transferu technologií a dalších forem infrastruktury pro komercializaci výsledků výzkumu a vývoje.

Zvýšenou pozornost věnovat udržitelnosti výzkumných center financovaných z prostředků operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (která působí jako součást vysokých škol, popř. s účastí vysokých škol) **a jejich začleňování do vysokoškolského výzkumu:** Uvádění do provozu a rutinní výzkumný provoz bude od příslušných vysokých škol vyžadovat zvýšenou pozornost jak z hlediska zabezpečení příslušné kvantity a kvality výzkumného a obslužného personálu, hodnocení kvality jejich výstupů, právní identity, tak z hlediska jejich financování, včetně objektivní specifikace požadavků na podporu jejich výzkumných aktivit z veřejných zdrojů spravovaných ministerstvem, zejména pak požadavky směrem k Národním programům udržitelnosti, programům podpor výzkumných infrastruktur apod.

Informace

Zvyšovat informovanost o výzkumné infrastruktuře českých vysokých škol v zahraničí: Za účelem pozitivního rozvoje tzv. výzkumné diplomacie a posilování mezinárodní informovanosti o výzkumných kapacitách českých vysokých škol bude posíleno zapojení vysokých škol do přípravy věcně předmětných propagačních materiálů a organizace akcí pořádaných Ministerstvem ve spolupráci se zahraničními partnery. Tzv. výzkumná diplomacie bude napomáhat šíření povědomí o excelentních výzkumných kapacitách českých vysokých škol na mezinárodní úrovni a tím napomáhat prohlubování spolupráce se stávajícími a navazování kontaktů s novými partnerskými institucemi v zahraničí. Ministerstvo za tímto účelem vytvoří Národní portál výzkumu, vývoje a inovací ČR.

Další opatření

Rozvíjet spolupráci vysokých škol s věcně příslušnými orgány státní správy při formulaci a implementaci národní politiky výzkumu, vývoje a inovací: Vysoké školy budou prostřednictvím svých reprezentací a v úzké spolupráci s věcně příslušnými orgány státní správy účastny tvorby klíčových strategických a koncepčních dokumentů adresujících oblasti výzkumu, vývoje a inovací.

Doporučení pro vysoké školy

Zaměřit pozornost na excelentní výzkum s vysokými společenskými přínosy: Vysoké školy by se měly zaměřit na zvyšování úrovně řízení a provádění výzkumných činností, aby dosahovaly výsledků mezinárodně konkurenceschopné úrovně. Zvýšená pozornost by měla být věnována široké škále aspektů kvality řízení výzkumu zahrnujících stanovení strategie rozvoje výzkumné infrastruktury, formování koncepce rozvoje lidských zdrojů pro výzkum v přímé návaznosti na vzdělávací činnosti a definování strategické výzkumné agendy v úzké interakci s partnerskými subjekty z veřejné a soukromé sféry, včetně vymezení způsobu a podmínek jejich vzájemné spolupráce. Své výzkumné činnosti by vysoké školy měly rozvíjet tak, aby adresovaly témata vysoké socioekonomické relevance lokálního, regionálního, národního i globálního významu. Za účelem synergického a vzájemně komplementárního využívání kapacit a zdrojů by vysoké školy měly prohloubit svou spolupráci s ostatními výzkumnými organizacemi působícími v ČR v oboru jejich činnosti.

Posilovat internacionalizaci výzkumné a vývojové činnosti a integraci výzkumné infrastruktury do mezinárodních sítí: Zvyšováním úrovně kvality výzkumné infrastruktury (v nejširším slova smyslu) by měly vysoké školy usilovat o to, aby se staly atraktivním místem pro provádění excelentního výzkumu

výrazného mezinárodního přesahu a jejich výzkumné týmy relevantními a vyhledávanými partnery vynikajících zahraničních odborníků. Kromě vytváření příznivých podmínek pro krátkodobé stáže a dlouhodobé pobyty zahraničních výzkumných pracovníků by vysoké školy měly cílit svou personální politikou i k jejich permanentnímu působení v ČR. Internacionalizace prostředí na vysokých školách by měla být doprovázena integrací jejich výzkumné infrastruktury do mezinárodních sítí a zapojováním jejich výzkumných týmů do mezinárodních projektů výzkumu a vývoje financovaných prostřednictvím rámcového programu EU pro výzkum a inovace Horizont 2020 (2014 – 2020) a dalších mezinárodních dotačních titulů a finančních nástrojů podpory.

Zvyšovat kompetence studentů i pracovníků vysoké školy pro přenos poznatků mezi akademickou a aplikační sférou: Vysoké školy by měly rozšiřovat vzdělávací aktivity ve prospěch posilování kreativity a podnikavosti studentů a zvyšovat kompetence akademických a výzkumných pracovníků a managementu svých výzkumných zařízení pro přenos znalostí do praxe, jejich komerčního využití a zahájení inovačního podnikání. Za účelem systematického posilování těchto kompetencí by vysoké školy měly podporovat horizontální (tj. mezisektorovou) mobilitu studentů a akademických a výzkumných pracovníků prohlubující jejich spolupráci s aplikační sférou a partnerství s podnikatelským sektorem v činnostech ve vzdělávacích a výzkumných činnostech.

Rozvíjet spolupráci s vnějšími partnery za účelem zvyšování relevance výzkumu pro potřeby aplikační sféry: Spolupráce vysokých škol s průmyslovými partnery při definování výzkumných agend v souladu se socioekonomickými potřebami společnosti by měla být upevňována skrze členství vysokých škol v technologických platformách sdružujících instituce veřejného výzkumného sektoru s odvětvovými seskupeními podnikatelských subjektů a orgány veřejné správy, popř. finančními institucemi.

Posilovat kapacity pro komercializaci poznatků: Vysoké školy by měly využívat stávající, popř. budovat nové struktury pro přenos poznatků z výzkumu a vývoje operativně do praxe v podobě technologických parků (center) a podnikatelských inkubátorů.

Zapojit se do programů aplikovaného výzkumu podporovaných z veřejných prostředků (programů vyhlašovaných MPO ČR, MZdr. ČR, MK ČR apod.) **i soukromých zdrojů.**

Při formulaci svých strategií v oblasti výzkumu a vývoje vycházet z existujících národních a mezinárodních dokumentů: Vysoké školy by měly svou činností navazovat na schválené cíle národních a mezinárodních politik v oblasti výzkumu a vývoje a podnikat kroky, které účinně napomohou implementaci návazných opatření.

Prioritní cíl 6: Rozhodování založené na datech

Financování

Finančně a organizačně podpořit velké sběry dat: Ministerstvo vyčlení prostředky na podporu strategicky významných šetření a analýz, zejména těch prováděných periodicky a na mezinárodní úrovni.

Akreditace

Zahrnout pravidelné a systematické sběry a analýzy dat na vysokých školách jako jeden z klíčových procesů vnitřního zajišťování kvality do standardů pro institucionální akreditace: Školy usilující o získání institucionální akreditace budou mít za povinnost sledovat a vyhodnocovat data o přístupu ke studiu, studijní úspěšnosti, sociálních záležitostech studentů, uplatnění absolventů, potřebách vnějších partnerů a další.

Informace

Zkvalitnit, rozšířit a propojit dostupné zdroje dat: Dostupnost a využitelnost informací bude posílena mimo jiné propojením existujících databází, v mezích možností a s ohledem na ochranu osobních údajů i mezi resorty. Datové zdroje budou doplňovány a rozšiřovány, aby pokryly všechny klíčové problémy vysokého školství. Zvyšování počtu sledovaných informací přitom nesmí neúměrně zvýšit administrativní zátěž škol ani dalších partnerů. Sběry dat v gesci jednotlivých resortů a institucí na národní i mezinárodní úrovni budou koordinovány.

Navýšit kapacity pro vyhodnocování dat a práci s nimi na Ministerstvu i vysokých školách.

Zajistit dostupnost relevantních dat pro odbornou a laickou veřejnost: Veřejná kontrola vysokoškolské politiky a jejího zodpovědného řízení bude podpořena širokou dostupností relevantních informací a dokumentů. Zveřejnění dat přitom nesmí porušit zásady ochrany soukromí a osobních údajů.

Připravit metodický materiál pro potřeby vysokých škol stanovující doporučený rozsah a metody sběru dat pro účely zajišťování kvality.

Doporučení pro vysoké školy

Zajistit sběr a vyhodnocování dat relevantních pro kvalitu všech vlastních činností: Evaluační a analytické procesy jakožto nezbytná podmínka dobrého fungování vnitřního systému zajišťování kvality by měly být založeny na rozsáhlé a integrované datové základně zahrnující různé zdroje informací, kvantitativních i kvalitativních. Sběr a vyhodnocování by měly probíhat kontinuálně a pravidelně.

Rozvíjet kompetence zaměstnanců pro analytickou, koncepční a strategickou práci: Pracovníci vysokých škol zodpovědní za sběry a analýzy dat, evaluaci politik a řízení rozvoje by měli být pravidelně školeni a systematicky vzděláváni.

Koordinovat sběry dat s Ministerstvem a ostatními vysokými školami: V zájmu porovnatelnosti a využitelnosti sledovaných údajů by vysoké školy při svých sběrech dat měly spolupracovat, sdílet metodiky a aktivně šířit příklady osvědčené praxe.

Prioritní cíl 7: Efektivní financování

Financování

Zvýšit podíl prostředků přidělovaných na základě výsledků a výkonu vysokých škol: Bude snížena role financování podle indikátorů na vstupu činností vysokých škol a podle počtu studentů. Současné

výstupní indikátory budou posíleny a doplněny novými tak, aby se zvyšoval podíl rozpočtu rozdělovaný podle výkonu a lépe odrazil kvalitu činností vysokých škol.

Zavádět prvky víceletého financování: Doba řešení institucionálního programu bude prodloužena na delší období tak, aby se posílila jeho strategická povaha a podporoval schopnost vysokých škol koncepčně zvyšovat kvalitu vzdělávací činnosti a dosahovat stanovených dlouhodobých cílů. Bude prodloužena doba, na kterou jsou vypočítávány limity počtů financovaných studií, aby bylo usnadněno plánování a strategické rozhodování vysokých škol. Současně budou prozkoumány možnosti vnášení víceleté perspektivy i do dalších složek financování vysokých škol.

Přenést na vysoké školy zodpovědnost za rozhodování o investičních záměrech: V souladu se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti bude investiční rozhodování svěřeno do autonomie vysokých škol, přičemž prioritou budou rekonstrukce, modernizace a přizpůsobení budov a materiálního vybavení potřebám studentů se speciálními potřebami. Investiční prioritou bude podpora technických a přírodovědných oborů a oborů připravujících profesní bakaláře.

Ve výpočtu limitních počtů financovaných studentů reflektovat demografické trendy a predikce: Počet financovaných studií bude kromě vývoje poptávky po vysokoškolském vzdělávání odrážet i požadavky trhu práce a další faktory, včetně potřeby udržení kapacit pro období demografického růstu po roce 2020.

Finanční prostředky z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání využívat účelným a administrativně vstřícným způsobem: Cíle, kritéria a podmínky čerpání finančních prostředků budou nastaveny v rámci operačního programu tak, aby byly v souladu s prioritami Dlouhodobého záměru 2016 – 2020. Výběr projektů a pravidla jejich realizace budou transparentní a stabilní. Příjemcům budou ze strany poskytovatele finančních prostředků poskytovány adekvátní podpůrné služby.

Finančně podpořit zachování výuky v oborech s významnou společenskou potřebností.

Další opatření

Zohlednit administrativní zátěž škol: Při implementaci politik bude zohledňována administrativní a další zátěž, kterou mohou opatření přinést vysokým školám i dalším partnerům. Požadovaná data budou sbírána v plném rozsahu elektronickou formou, existující databáze budou efektivně propojeny a bude vyloučeno opakované požadování identické informace. Akreditační proces bude zjednodušen, zejména prostřednictvím udělení institucionálních akreditací školám s fungujícím systémem vnitřního zajišťování kvality.

Indikátory naplnění cílů Dlouhodobého záměru

Přiložený soubor indikátorů slouží jako prostředek ke sledování plnění klíčových aspektů prioritních cílů Dlouhodobého záměru na národní úrovni a není určen jako soubor cílů pro jednotlivé vysoké školy a kritéria hodnocení jejich kvality. V případě některých indikátorů bude nutné zavést nové nástroje sběru dat a začít systematicky zveřejňovat některé údaje nyní sledované Ministerstvem pouze interně. Cílem Ministerstva je dosáhnout stanovených hodnot v roce 2020.

S ohledem na procesní povahu prioritních cílů 6: Rozhodování založené na datech a 7: Efektivní financování pro ně výsledkové indikátory nejsou stanoveny.

Prioritní cíl 1: Zajišťování kvality

- 1) Všechny vysoké školy budou mít zavedený systém vnitřního zajišťování kvality.
- 2) Všechny studijní programy budou kompletně a veřejně popsány pomocí výsledků učení, kterých mají jejich absolventi dosahovat.
- 3) Alespoň 20 % studentů bude zapsáno ve studijních programech akreditovaných v rámci institucionální akreditace.
- 4) Alespoň tři české vysoké školy se umístí mezi prvními pěti sty nejlépe hodnocenými institucemi v mezinárodním žebříčku QS a alespoň dvě české vysoké školy se umístí mezi prvními čtyřmi sty v mezinárodním žebříčku Times Higher Education.

Prioritní cíl 2: Diverzita a dostupnost

- 1) Podíl studentů se specifickými vzdělávacími potřebami ve vysokém školství se bude blížit podílu mezi maturanty.
- 2) Podíl absolventů bakalářských studijních programů, u nichž ani jeden z rodičů nemá vysokoškolské vzdělání, se bude blížit podílu mezi maturanty v roce 2017.
- 3) Všechny veřejné vysoké školy a alespoň 50 % soukromých vysokých škol bude nabízet kurzy celoživotního vzdělávání.
- 4) Alespoň 60 % bakalářských studií zahájených v roce 2015 bude ukončeno úspěšně před uplynutím standardní doby studia navýšené o jeden rok.
- 5) Podíl osob s vysokoškolským vzděláním ve věku 30-34 let dosáhne alespoň 35 % (Národní cíl ČR v rámci Strategie Evropa 2020 byl nastaven na 32 %).

Prioritní cíl 3: Internacionalizace

- 1) Alespoň 10 % absolventů bakalářských a magisterských studijních programů bylo v rámci svého studia vysláno na studijní pobyt nebo stáž v zahraničí trvající nejméně 14 dní.
- 2) Počet zahraničních studentů přijíždějících na české vysoké školy na krátkodobý studijní pobyt trvající nejméně 14 dní bude nejméně 10 000 ročně.
- 3) Nejméně 90 % absolventů doktorských studijních programů bylo v rámci svého studia vysláno na akademický výjezd do zahraničí a alespoň u 50 % z nich přesáhla délka tohoto pobytu jeden měsíc.
- 4) Alespoň 3 % studijních programů budou akreditovány jako joint / double / multiple degree.
- 5) Alespoň 3 % absolventů budou tvořit absolventi studijních programů akreditovaných v jiném jazyce než českém.

Prioritní cíl 4: Relevance

- 1) Podíl nezaměstnaných osob s vysokoškolským vzděláním ve věku 25-29 let bude nejvýše poloviční ve srovnání s podílem nezaměstnaných osob ve zbytku dané věkové skupiny, které vysokoškolské vzdělání nemají.
- 2) Podíl nezaměstnaných čerstvých absolventů vysokých škol bude nejvýše poloviční ve srovnání s podílem nezaměstnaných čerstvých absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (registrovaná nezaměstnanost v dubnu roku následujícího po ukončení studia).
- 3) Alespoň 60 % vysokoškolsky vzdělaných osob ve věku 25-29 let bude pracovat na kvalifikačních úrovních ISCO 1-3.
- 4) Alespoň 90 % absolventů bakalářských studijních programů bude ovládat nejméně jeden světový jazyk na úrovni B2 nebo vyšší, za předpokladu, že úroveň B1 bude nadále garantována Rámcovými vzdělávacími programy pro střední odborné vzdělávání s maturitní zkouškou a pro gymnázia.¹

Prioritní cíl 5: Kvalitní a relevantní výzkum, vývoj a inovace

- 1) Počet publikací vzniklý ve vysokoškolském sektoru ČR vztažený na FTE pracovníka ve výzkumu a vývoji podle registru Thomson Reuters Web of Science bude dosahovat minimálně průměru zemí EU28 a v průběhu sledovaného období meziročně poroste.
- 2) Citovanost publikací vzniklých ve vysokoškolském sektoru ČR vztažená na FTE pracovníka ve výzkumu a vývoji podle registru Thomson Reuters Web of Science bude dosahovat minimálně průměru zemí EU28 a v průběhu sledovaného období meziročně poroste.
- 3) Podíl finančních prostředků získaných vysokoškolským sektorem ČR z rámcového programu EU pro výzkum a inovace Horizont 2020 (2014 – 2020) a jeho dílčích implementačních nástrojů po sledované období poroste jak v četnosti účastí, tak v absolutních hodnotách.
- 4) Počet držitelů grantů Evropské výzkumné rady získaných vysokoškolským sektorem ČR, odrážející kvalitu podmínek pro provádění tzv. hraničního výzkumu, se bude významným způsobem přibližovat průměru zemí EU28 a v průběhu sledovaného období meziročně poroste.
- 5) Podíl příjmů na výzkumnou, vývojovou a inovační činnost ve vysokoškolském sektoru ČR plynoucích ze soukromých zdrojů meziročně poroste a ve sledovaném období se alespoň zdvojnásobí.

¹ Datovým zdrojem pro tento indikátor bude výběrové šetření, popř. jazykové testování v rámci programu Erasmus+.